

ΤΟ ΤΟΠΙΟ

Σπάνια η φύση φάνηκε τόσο γενναιοδωρη και τόσο ανοικτοχέρα στο μοίρασμα της ομορφιάς και της χάρης σε τοπίο, όσο φάνηκε για τη μικρή λωρίδα γης που απλώνεται στο βόρειο τμήμα της Κύπρου και ακούει στο όνομα Πέλλα-παῖς.

Βουνό και θάλασσα συνταιριασμένα κι' αδελφωμένα σε μικρή απόσταση το ένα από το άλλο αφήνουν το άρωμα του θυμαριού και του σχίνου να σμίγει με την αλμύρα της θάλασσας συνθέτοντας ένα ασυνήθιστο σε ευωδία θυμίαμα προς το Δημιουργό.

Άγριοι όγκοι από ασβεστόλιθο και μάρμαρο, απόκρημνες χαράδρες, παρθένα δάση με πεύκα ή κυπαρίσσια, δάφνες και ροδοδάφνες, ληοχώρια και χαρουπώνες πλάϊ στα ήμερα περιβόλια με τις λεμονιές και τις αμυγδαλιές, λουλλούδια ήμερα και άγρια σ' όλη την έκταση της περιοχής, από την κορυφή του βουνού, ίσαμε εκεί που σπάει το κύμα, νερά πεντακάθαρα και σπιτάκια που φαντάζουν σαν κοπάδι που βόσκει στην πλαγιά, συνθέτουν ένα ασυνήθιστο και άφθαστο σε μεγαλείο, χρώμα και τέχνη ζωγραφικό πίνακα.

Ακουμπισμένο, ολόκληρο το χωριό στα δυνατά μπράτσα του Πενταδακτύλου έχει προς βορρά ανοικτά τα πνευμόνια του προς τον γκριζοπράσινο κάμπο και την πεντακάθαρη θάλασσα της Κιλικίας ενώ προς νότο σκιάζεται κυριολεκτικά από τις ψηλές και απόκρυμνες κορυφές του Πενταδακτύλου "Μούττη της Ρκας" και "Φάραγγας".

Φυσική ομορφιά ανεπανάληπτη που για αιώνες τώρα αντανακλάται και θιώνεται από τους κατοίκους του χωριού που η ομορφιά της ψυχής τους συνταιριάζεται αρμονικά με την ομορφιά του τοπίου.

Τοποθεσία του χωριού

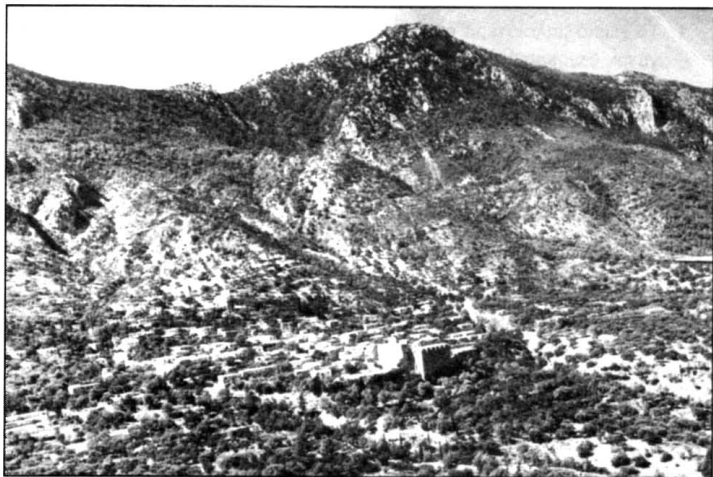
Το χωριό βρίσκεται σε απόσταση 6 περίπου χιλιομέτρων στα ΝΑ της Κερύνειας. Είναι 220 μέτρα πάνω από το επίπεδο της θάλασσας. Ένα όμως χιλιόμετρο νότια του χωριού το υψόμετρο φτάνει τα χίλια περίπου μέτρα. Γειτονικά του χωριά είναι το μικτό χωριό Καζαφάνι προς Βορρά από το οποίο απέχει μόλις δυο χιλιόμετρα και ο Αγ. Επίκτητος στα Ανατολικά και σε απόσταση 6 χιλιομέτρων. Στα Νότια του χωριού σχεδόν στην ίδια ευθεία και στο

ίδιο υψόμετρο, ακριβώς πίσω από το βουνό και σε απόσταση 11 χιλιομέτρων βρίσκεται το χωριό Δίκωμο.

Η έκταση του χωριού, τα σπίτια του δηλαδή, καλύπτουν μια έκταση τεσσάρων περίπου τετρ. χιλιομέτρων, η γη του όμως, η ιδιοκτησία δηλαδή των κατοίκων του είναι πολύ μεγαλύτερη. Ξεκινά από τον Άγιο Επίκτητο και πιο πέρα στα ανατολικά και φτάνει μέχρι και το Μπογάζι προς δυσμάς. Οι περιουσίες των Πελλα-παϊσιωτών έφταναν σχεδόν μέχρι τον Άγιο Ιλαρίωνα και έξω από το Τούρκικο χωριό Κιόνελι.

Στα βόρεια ξεκινούσε από τη θάλασσα και έφτανε μέχρι τα σύνορα του Δικώμου προς νότο. Και με τους πιο πρόχειρους υπολογισμούς η γη του χωριού κάλυπτε μια έκταση πάνω από 60 τετρ. χιλιόμετρα.

Το Καζαφάνι ήταν σαν μια μικρή κουκκίδα στο γεωγραφικό χάρτη του χωριού. Όλη αυτή η γη, όλη, επαναλαμβάνω, καλυπτόταν από δέντρα. Μέσα στο χωριό δέσποζαν τα λεμονόδεντρα, οι αμυγδαλιές, οι καρυδιές, οι ροδιές, χρυσομηλιές, μηλιές, συκές, μεσπιλιές και άλλα καρποφόρα δέντρα και έξω από το χωριό οι χαρουπιές και οι ελιές. Αν δεν επισκεπτόμουν τη Λέσβο να δω με τα μάτια πως ένα ολόκληρο νησί καλύπτεται με εκατομμύρια ελαι-

*Αεροφωτογραφία του Πέλλα-παϊς. Η ψηλή κορυφή είναι η "Μούττη της Ρκας".
Αριστερά και λίγο χαμηλότερα το λατομείο μαρμάρου στον "Φάραγγα"*

όδεντρα, θα νόμιζα πως την πρώτη θέση σε ελαιόδεντρα κατείχε ο κάμπος της Κερύνειας, η μεγαλύτερη έκταση του οποίου ανήκει στους Πελλαπαϊσιώτες που δεν φημίζονταν τόσο για τα μεγαλόπρεπα σπίτια τους όσο για τις μεγάλες περιουσίες τους σε κτήματα. Ίσχυε δηλαδή η πολύ γνωστή παροιμία στο χωριό. “Σπίτιν όσον σε χωρεί και γην όσσην θωρείς”.

Η ίδρυση του χωριού

Αρκετοί Ιστορικοί και μελετητές τοποθετούν ή ταυτίζουν την ίδρυση του χωριού με την ίδρυση ή το κτίσιμο του Αθβαείου. Ισχυρίζονται δηλαδή ότι ο πρώτος οικισμός, τα πρώτα σπίτια, κτίστηκαν από εργάτες που δούλευαν είτε μέσα στο μοναστήρι, είτε έξω στα πλούσια κτήματα του.

Η δική μας η άποψη, χωρίς να διεκδικούμε τίτλους ερευνητή ή ιστορικού είναι πολύ διαφορετική. Το χωριό πρέπει να είναι πανάρχαιο. Απλώς μπορεί να μετεκινείτο όπως υπάρχουν σοβαρές μαρτυρίες ανάλογα με τις επικρατούσες κατά καιρούς πολιτικές - διάβαζε κατακτητικές - συνθήκες και την ασφάλεια που πρόσφεραν. Οι λόγοι πάνω στους οποίους στηρίζουμε την δική μας άποψη είναι οι εξής:

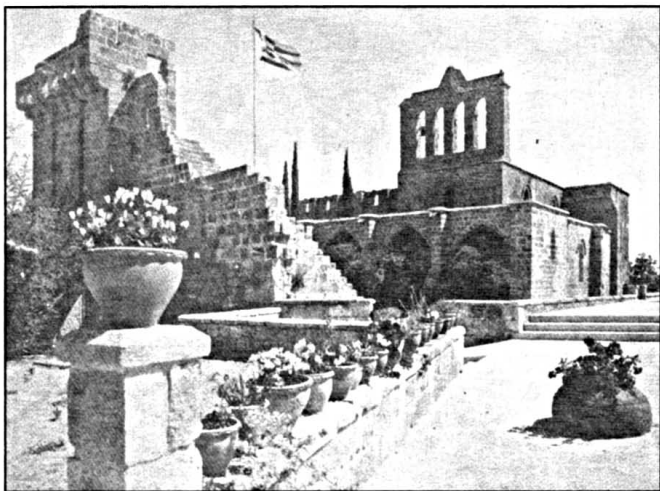
1. Το χωριό παλαιότερα και οπωσδήποτε πριν από την Φραγκοκρατία λεγόταν Επισκοπιά ή Επισκοπή. Το όνομα αυτό προήλθε από το γεγονός ότι ο ορθόδοξος επίσκοπος της Κερύνειας, επισκεπτόταν συχνά την περιοχή για διακοπές ή γιατί την είχε για δεύτερη έδρα του. Στα χρόνια μας η παράδοση αυτή συνεχίστηκε. Ο μητροπολίτης Κερύνειας είχε δυο ή και τρεις έδρες. Μια στην Κερύνεια, μια στη Μόρφου και μια στην Κακοπετριά.

Το ερώτημα που τίθεται είναι: Πώς ήταν δυνατό ένας επίσκοπος να παραθερίζει σε ένα τόπο που δεν υπήρχε κόσμος; Ούτε στις μέρες μας με τα τόσα μέσα συγκοινωνίας και επικοινωνίας δεν θα μπορούσε να συμβεί αυτό. Τελικά το όνομα Επισκοπή το διατήρησε μόνο η περιοχή. Είναι μια πολύ όμορφη αμφιθεατρική περιοχή με ωραιότατα περιβόλια Β/Α του χωριού, σχεδόν μέσα στο χωριό. Το κοιμητήριο του χωριού με μικρή εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Φώτιο που βρίσκεται στην περιοχή ίσως να μην βρίσκεται εκεί εντελώς τυχαία.

2. Στις περιοχές Αμπέλια, Τζιερανή, Βουνοί κλπ. που βρίσκονται ολόγυρα στο χωριό βρέθηκαν αξιόλογοι τάφοι με σημαντικά κτερίσματα, που οπωσδήποτε μαρτυρούν την ύπαρξη οικισμών από αρχαιοτάτων χρόνων.

ΤΟ ΑΒΒΑΕΙΟ - ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Το Αββαείο του Πέλλα-πάϊς είναι ένα από τα πιο λαμπρά μεσαιωνικά μνημεία από όσα σώζονται στην Κύπρο. Ιδρύθηκε στις αρχές της Φραγκοκρατίας και πολύ πιθανόν στις μέρες του Αμάριχου ντε Λουζινιάν πρώτου βασιλιά της Κύπρου 1197 - 1205.

Επιθλητική Είσοδος του Αββαείου (πίσω από τη γλάστρα με τα κυκλάμινα)

Κτίστηκε σαν κοινόβιο των Αυγουστιανών μοναχών του τάγματος του Αγίου Αυγουστίνου. Οι μοναχοί αυτοί ήλθαν στην Κύπρο από την Παλαιστίνη αμέσως μετά την κατάληψη του νησιού από τους σταυροφόρους της Γ' Σταυροφορίας. Κτίστηκε πάνω σε βράχο απέναντι από την περιοχή "Επισκοπή" όπου βρισκόταν η έδρα του ορθόδοξου μητροπολίτη Κερύνειας ίσως όχι και τόσο τυχαία όπως θα δούμε και παρακάτω.

Σαν λατινικό μοναστήρι το Αββαείο συναντάται από τις αρχές του 13ου αιώνα. Σύντομα στους υπάρχοντες μοναχούς προστέθηκαν και οι λεγόμενοι

Λευκοί μοναχοί του τάγματος του ST NORBERT που ήρθαν επίσης από την Παλαιστίνη όταν τους έδιωξαν από τα δυο μοναστήρια που είχαν εκεί. Οι νέοι μοναχοί, πολύ σύντομα επέβαλαν τους δικούς του κανόνες και τρόπους ζωής σ' ολόκληρο το Μοναστήρι που πήρε και την ονομασία Λευκό Αββαείο από τα λευκά φορέματα - ράσα - που φορούσαν οι νέοι Νορπερτιανοί ή Πρε-μονστρατιανοί μοναχοί. Το επίθετο αυτό διατηρήθηκε ως τις μέρες μας σαν επίθετο της Παναγίας - Ασπροφορούσα - στο Γενέθλιο της οποίας είναι αφιερωμένη η εκκλησία του χωριού.

Η εκκλησία αυτή αποτελεί μέρος και συνέχεια του όλου μοναστηριακού συγκροτήματος, η οποία από την εποχή της διάλυσης του Μοναστηριού - αρχές της τουρκοκρατίας 1570 - μέχρι σήμερα, εχρησιμοποιείτο από τους χωριανούς σαν ο ορθόδοξος ναός του χωριού αφού της έγιναν φυσικά οι αναγκαίες εσωτερικές διαρρυθμίσεις.

Οι Φράγκοι βασιλείς περιέβαλλαν το μοναστήρι με πολλή αγάπη και έκαναν σ' αυτό μεγάλες δωρεές. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ο Ούγος Γ' είχε δώσει μεγάλη ώθηση και βοήθεια στο μοναστήρι το οποίο μάλιστα τόσο αγαπούσε ώστε μετά το θάνατο του στην Τύρο το 1284 το σώμα του με-

Η επίσκεψη τουριστών στο Πέλλα-παίς ήταν καθημερινό φαινόμενο

ταφέρθηκε και τάφηκε στο Αββαείο. Μεγάλες δωρεές προς το μοναστήρι έκαναν και οι βασιλείς Ούγος Δ' (1324 - 1359) Ιωάννης Β' (1432-1458) και άλλοι. Μεταξύ των πολύτιμων δωρεών αναφέρεται και δωρεά Τιμίου Ξύλου το 1246 από κάποιον ιππότη της Πάφου.

Με την εύνοια αυτή τόσο των βασιλέων όσο και των αξιωματούχων της Λατινικής Εκκλησίας το Αββαείο απέκτησε πολύ σύντομα, μεγάλο πλούτο και αρκετά προνόμια. Ο ηγούμενος του ήταν μιτροφόρος, όπως και οι επίσκοποι, είχε το δικαίωμα να ιππεύει να φέρει επίχρυσο ξίφος και άλλα διακριτικά που έφεραν οι ευγενείς φεουδάρχες του κυπριακού βασιλείου.

Οι διάφοροι ηγούμενοι του Αββαείου συχνά έμεναν στη Λευκωσία όπου είχαν δικό τους ξενώνα, κάτι σαν τα σημερινά μετόχια, όπως και στην Πάφο, όπου γίνονταν δεκτοί από τους βασιλείς και τον αρχιεπίσκοπο πάνω στους οποίους ασκούσαν μεγάλη επιρροή.

Το 1248 εντάχθηκε στη δύναμη του Αββαείου ο Ούγος Φαγιάνος που λίγα χρόνια αργότερα εξελέγη αρχιεπίσκοπος Λευκωσίας. Ύστερα όμως από φιλονικία του με το βασιλιά Ερρίκο Α' εγκατέλειψε την Κύπρο και εγκαταστάθηκε στην Τοσκάνη της Ιταλίας όπου ίδρυσε παρόμοιο μοναστήρι που το ονόμασε Επισκοπιά σε ανάμνηση της διαμονής του στο Πέλλα-πάις.

Οι ταρράτσες του Αββαείου από όπου οι επισκέπτες απολάμβαναν τη μαγευτική θέα της περιοχής

Στους τοίχους τους πανύψηλους
στις πέτρες του τις άγιες
σέρνονται οχιές φαρμακερές
φωληάζουν κουκουβάγιες

Η ακμή όμως αυτή του Αβθαείου είχε και τα αρνητικά της αποτελέσματα. Οι μοναχοί του επαναστάτησαν και άρχισαν να προβάλλουν παράλογες και ασυμβίβαστες με το σχήμα τους και τα καθήκοντα τους αξιώσεις σε σημείο μάλιστα που αναγκάστηκε να επέμβει ο πάπας Ονώριος το 1224 όπως και ο πάπας Γρηγόριος Θ' το 1232 για να υποδείξουν στον ηγούμενο του Πέλλα-παίς ότι είχε υποχρέωση να υπακούει στον Λατίνο αρχιεπίσκοπο Λευκωσίας.

Η ακμή όμως φέρνει και την παρακμή. Το Αβθαείο άρχισε να υποφέρει κατά τη διάρκεια του πολέμου με τους Γενουάτες που είχαν εισβάλει στην Κύπρο το 1373-1374. Ωστόσο η παρακμή του δεν ήρθε παρά κατά τα τέλη της Βενετοκρατίας. Το 1562 ο Βενετός διοικητής της Κύπρου BERNARDO SAGRECO σε έκθεση του προς τις Βενετικές αρχές αναφέρει ότι το Αβθαείο είχε σταματήσει πλέον να λειτουργεί και ότι είχε αρχίσει να ερειπώνεται. Αναφέρει ότι όλοι οι μοναχοί είχαν συζύγους, μερικοί μάλιστα, όχι μία και

παιδιά και ότι σπαταλούσαν την περιουσία του μοναστηριού για τη συντήρησή τους. Στην έκθεση του ο SAGRECO παρακαλεί τις αρχές της Βενετίας να επέμβουν και να θέσουν τέρμα στην κατάσταση που επικρατούσε, και οι αρχές αποφάσισαν την αναδιοργάνωση του. Μεσολάβησε όμως η τουρκική εισβολή στην Κύπρο (1570) και η κατάληψη του νησιού, που σήμαναν το οριστικό τέλος της λειτουργίας του μοναστηριού.

Ο ναός του μοναστηριού αφιερωμένος στην Παναγία πέρασε στα χέρια των Ορθοδόξων κατοίκων του χωριού που παρά τις άοκνες και εκβιαστικές προσπάθειες των λατίνων μοναχών και του περιβάλλοντος τους δεν κατάφεραν να τους αποσπάσουν από την Ορθοδοξία.

Η λειτουργία του ναού αφιερωμένου στο Γενέθλιο, 8 Σεπτεμβρίου, της Παναγίας της Ασπροφορούσας από τους Ορθόδοξους κατοίκους του χωριού άρχισε αμέσως μετά την πρώτη εισβολή των τούρκων στην Κύπρο το 1570 και σταμάτησε μετά τη δεύτερη εισβολή των τούρκων στην Κύπρο το 1974. Ελπίζουμε προσωρινά.

Περιγραφή του Αββαείου

Ολόκληρο το Αββαείο είναι ένα θαυμάσιο δείγμα γοθικού ρυθμού μοναστηριακής αρχιτεκτονικής. Είναι κτισμένο όπως είπαμε και πιο μπροστά στην άκρη βραχώδους γκρεμού (βόρεια πλευρά) βάθους 30 μέτρων. Ο γκρεμός αυτός προστατεύει το Αββαείο από τα βόρεια. Για προστασία του από τις άλλες μεριές υπήρχε τεχνητή τάφρος.

Η είσοδος του Αββαείου ήταν μεγαλόπρεπη και βρι-

*Η αρμονία του χορού
συνταιριασμένη με την αρμονία
της αρχιτεκτονικής*

σκόταν στο νότιο άκρο της δυτικής πλευράς του. Ήταν αφιδωτή και εκοσμείτο με γλυπτές παραστάσεις.

Το μοναστήρι είχε όλους τους απαραίτητους χώρους για την ομαλή και άνετη λειτουργία του: Εκκλησία, μαγειρείο, τραπεζαρία - μεγάλη αίθουσα 90X50 πόδια με πέτρινο άμβωνα ενσωματωμένο στο βόρειο τοίχο από όπου ένας μοναχός διάβαζε προσευχές κατά τη διάρκεια του γεύματος - θησαυροφυλάκιο αποθήκη, εργαστήριο, συνοδικό, κοιτώνες κ.ά.

Οι κοιτώνες κατελάμβαναν το δεύτερο όροφο της ανατολικής πλευράς πάνω από το εργαστήριο και το συνοδικό. Ο τεράστιος αυτός χώρος ήταν χωρισμένος σε επτά τμήματα, ευρύχωρα δωμάτια.

Προσωπικά δεν είδα ποτέ καμιά πρόβλεψη ή γνώμη γύρω από τον αριθμό των μοναχών αν όμως κρίνουμε από την ευρυχωρία των κοιτώνων - κελιών - και του αριθμού των ατόμων που χρειάζονταν για τη λειτουργία όλων αυτών των μοναστηριακών εγκαταστάσεων, πολύ ταπεινά νομίζουμε ότι ο αριθμός των μοναχών πρέπει να ήταν πάνω από τριάντα.

Το λαμπρό αυτό μοναστηριακό οικοδόμημα που τόση δόξα γνώρισε, και τόση φήμη και δύναμη απόκτησε, με όλες τις κατά καιρούς καταιγίδες που γνώρισε λειτούργησε κανονικά μέχρι την Τουρκική εισβολή 1570 που σώπασε - σαν μοναστήρι - για πάντα.

Και το γλυκό χαμόγελο, και το καλωσυνάτο του φύλακα, το σάρωσε του Ατίλλα το φουσατό

Το Αββαείο στις μέρες μας

Έτσι νεκρό και αλειτούργητο έμεινε το πάλοι πότε τρισένδοξο και παντοδύναμο μοναστήρι των Πρεμοντέ, έρμαιο των στοιχείων της φύσεως και των σεισμών που κατάστρεψαν το μεγαλύτερο μέρος του, καθόλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας που κράτησε 400 ολόκληρα χρόνια. Οι χωριανοί που έβρισκαν πρόχειρες τις καλοπελεκημένες πέτρες του τις έπαιρναν και έκτιζαν τα δικά τους σπίτια εντελώς ανενόχλητα.

Με την έλευση των Άγγλων στην Κύπρο το 1878, τα πράγματα άλλαξαν και για το Αββαείο. Η δημιουργία του Τμήματος Αρχαιοτήτων από τους Άγγλους απέβλεπε στην προστασία, συντήρηση και προβολή των αρχαιολογικών χώρων της Κύπρου με σκοπό την προσέλκυση τουριστών. Το Αββαείο ήταν ένα από τα πρώτα μελήματα του παραπάνω τμήματος. Άρχισε δειλά-δειλά η συντήρηση και επιδιόρθωση του και προβολή και προσφορά του στους ξένους.

Μέσα στη δεκαετία του 40 τοποθετείται μόνιμος φύλακας, ο αείμνηστος

Κώστας Κκολής ο οποίος έμελλε να συνδέσει, να ταυτίσει θα έλεγα τη ζωή του με εκείνη του Αββαείου. Εργατικός και ευσυνειδητος άνθρωπος δεν περιόριζε την εργασία του στη ξενάγηση των επισκεπτών, που σημειωτέον ήταν άριστη - ο μ. Κκολής μιλούσε την Αγγλική άπταιστα - αλλά από νωρίς το πρωί ως αργά το θράδυ, εργαζόταν σαν κηπουρός, έφτιαχνε κήπους φύτευε δέντρα και λουλούδια, διαμόρφωνε και εξοραίζε καθημερινά το χώρο. Σε λίγα χρόνια έφτιαξε ένα θαυμάσιο χώρο, που τον θαύμαζαν και τον απολάμβαναν ντόπιοι και ξένοι. Σε σύντομο

Η είσοδος της τραπεζαρίας του Αββαείου που πρωτοχρησιμοποιήθηκε σαν τάξη δημοτικού σχολείου. Μπροστά δυο θαυμάσιες λαξευτές σαρκοφάγοι

χρονικό διάστημα η καρδιά του Αββαείου κτυπούσε για το χωριό και η καρδιά του μ. Κκολή για το Αββαείο.

Παράλληλα οι κάτοικοι του χωριού και ιδιαίτερα οι οργανωμένοι σε σωματεία νέοι του άρχισαν να χρησιμοποιούν τους χώρους του Αββαείου για μορφωτικούς και πολιτιστικούς σκοπούς.

Ήδη από πολύ νωρίς, η μεγάλη αίθουσα του Αββαείου υπάρχει μαρτυρία ότι χρησιμοποιήθηκε για να στεγάσει το πρώτο ίσως δημοτικό σχολείο του χωριού. Μετά την ανέγερση σχολικού κτιρίου από τον αείμνηστο Χαράλαμπο Χ" Λοϊζου-Σπανό, η αίθουσα αυτή του Αββαείου εχρησιμοποιείτο για τον εορτασμό της Γιορτής των Γραμμάτων 30 Ιανουαρίου. Κατά την ημέρα αυτή εκτός των άλλων εορταστικών εκδηλώσεων γινόταν και ένα είδος πρωτότυπων και ασυνήθιστων εξετάσεων.

Όπως ήταν εκεί μαζεμένοι δάσκαλοι, μαθητές και χωριανοί, οι πιο μορφωμένοι από τους χωριανούς υπέβαλλαν στους μαθητές διάφορες γλωσσολογικού και γνωσιολογικού περιεχομένου ερωτήσεις για να διαπιστώσουν την πρόοδο των μαθητών και την εργατικότητα των δασκάλων, προκειμένου να τους ξαναδιορίσουν.

Αργότερα και ιδιαίτερα μετά την ανεξαρτησία το 1960 η αίθουσα αυτή χρησιμοποιήθηκε για θεατρικές και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και πα-

Κώστας Κκολής ο τελευταίος "Αββάς" του ιστορικού Αββαείου

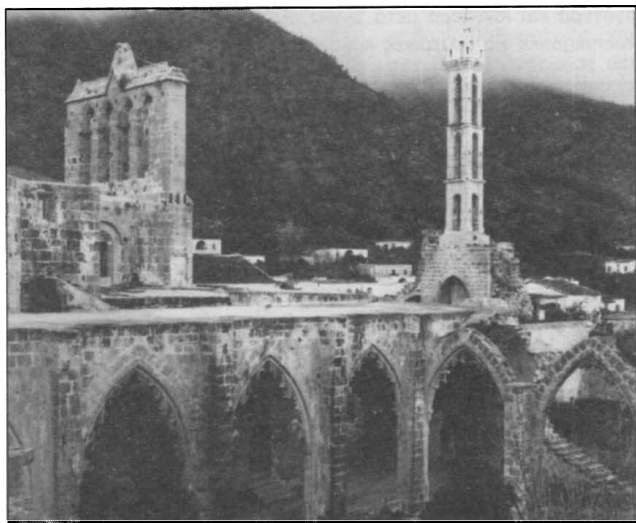
ραστάσεις όπως θα δούμε παρακάτω, σε άλλο κεφάλαιο, αφού προηγουμένως πλακοστρώθηκε από το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι τόσο την επιδιόρθωση των τοίχων όσο και την πλακόστρωση της τραπεζαρίας και άλλων χώρων, επέβλεπε με επιμέλεια ο κ. Κώστας Παναγή από την Κερύνεια νυμφευμένος στο χωριό μας με την Αντιγόνη Ιωακείμ.

Για την ιστορία και πάλι αναφέρουμε ότι η μεγάλη αίθουσα του Αββαείου κατά τις μαύρες μέρες της Τουρκικής εισβολής μετατράπηκε σε πρόχειρο νοσοκομείο όπου περιεθάλποντο οι τραυματίες του πολέμου και οι ασθενείς του νοσοκομείου της Κερύνειας που είχε εγκαταλειφθεί λόγω βομβαρδισμών.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι θησαυροί του Κυπριακού Μουσείου, μεταφέρθηκαν και κρύφτηκαν στα υπόγεια κελλάρια του Αββαείου για περισσότερη ασφάλεια.

Σήμερα το Αββαείο στενάζει κι αυτό μαζί με όλο το χωριό και όλη την κατεχόμενη Κύπρο, περιμένοντας την ώρα που θα ξανακούσει το γλυκόλαλο ήχο της καμπάνας από το τετρακάμαρο καμπαναριό της εκκλησίας του.

Παλιά φωτογραφία του Αββαείου με τα δυο καμπαναριά του